T005 A HÀM V 99-5-Kinh 110 Tát Giá-Tạp A Hàm

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH 110. TAÙT-GIAÙ1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû caïnh ao Di haàu taïi Tyø-xaù-ly2. Baáy giôø, taïi Tyø-xaù-ly coù moät Ni-kieàn töû3 thoâng tueä, minh trieát, hieåu roõ caùc luaän vaø coù söï kieâu maïn cuûa thoâng minh; trong caùc luaän roäng raõi, trí tueä ñaõ ñaït ñeán choã vi dieäu4; noùi phaùp cho moïi ngöôøi, vöôït haún moïi luaän sö. OÂng thöôøng nghó raèng: 'Caùc Sa-moân, Baø-la-moân khoâng ai ñòch laïi ta. Ngay caû ñeán vôùi Nhö Lai ta cuõng coù theå cuøng luaän baøn. Boïn luaän sö nghe ñeán teân ta thì traùn vaø naùch ñeàu toaùt moà hoâi, caùc loã chaân loâng ñeàu chaûy nöôùc. Ta luaän nghóa nhö gioù coù theå ñeø beïp coû, beû gaõy caây, phaù vôõ vaøng ñaù vaø haøng phuïc caùc loaøi roàng voi, huoáng chi laø boïn luaän sö ôû theá gian laïi coù theå ñöông ñaàu vôùi ta ö!" Luùc naøy, coù Tyø-kheo teân laø A-thaáp-ba-theä5, saùng sôùm ñaép y mang baùt, oai nghi teà chænh, maét ñoan chaùnh nhìn thaúng böôùc, vaøo thaønh khaát thöïc. Baáy giôø, Ni-kieàn töû Taùt-giaù6 coù chuùt vieäc ñi ñeán caùc laøng xoùm; töø cöûa thaønh ra troâng thaáy Tyø-kheo A-thaáp-ba-theä, lieàn ñeán choã Tyø-kheo hoûi: "Sa-moân Cuø-ñaøm vì caùc ñeä töû noùi phaùp nhö theá naøo? Duøng nhöõng phaùp naøo ñeå daïy cho caùc ñeä töû khieán cho hoï tu taäp?" A-thaáp-ba-theä noùi: "Naøy cö só Hoûa chuûng7, Ñöùc Theá Toân noùi phaùp nhö vaày ñeå daïy cho caùc ñeä töû, khieán cho hoï theo ñoù maø tu hoïc. Ngaøi daïy caùc Tyø-kheo: 'Ñoái vôùi saéc haõy quaùn laø khoâng coù ngaõ; vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc, haõy quaùn laø khoâng coù ngaõ. Ñoái vôùi naêm thoï aám naøy

1. Paøli, M. 35. Cuøôasaccaka-sutta. 2. Tyø-xaù-ly, Di haàu trì traéc Baûn Paøli: vesaøliyaö vihaørati mahaøvane kuøæagaørasaølaøyaö, trong Ñaïi laâm, giaûng ñöôøng Truøng caùc. 3. Paøli: Saccako Nigaòæhaputto, moät Ni-kieàn töû teân laø Saccaka. 4. Baûn Paøli moâ taû: bhassappavaødako paòñitavaødo saødhusammato bahujanassa, laø ngöôøi öa khieâu chieán nghò luaän, thoâng baùc veà caùc quan ñieåm, ñöôïc nhieàu ngöôøi troïng voïng. 5. A-thaáp-ba-theä . Paøli: Assaji, moät trong naêm Tyø-kheo ñaàu tieân. 6. Taùt-giaù Ni-kieàn töû . Paøli: Saccaka Nigaòthaputta. 7. Hoûa chuûng cö só . Paøli: Aggivessana, hoï cuûa Saccaka.

phaûi sieâng naêng phöông tieän quaùn saùt nhö laø beänh, nhö laø ung nhoït, nhö laø gai nhoïn, nhö laø gieát haïi, laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, chaúng phaûi ngaõ.'" Ni-kieàn töû Taùt-giaù nghe nhöõng lôøi noùi naøy, taâm khoâng vui, lieàn noùi raèng: "A-thaáp-ba-theä, chaéc oâng ñaõ nghe laàm roài! Sa-moân Cuø-ñaøm hoaøn toaøn khoâng noùi nhöõng lôøi naøy. Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ noùi nhöõng lôøi naøy thì ñoù laø thöù taø kieán. Toâi seõ ñeán naïn vaán oâng aáy ñeå khieán phaûi töø boû." Baáy giôø, Ni-kieàn töû Taùt-giaù ñi ñeán caùc laøng xoùm, taïi choã nhöõng ngöôøi Ly-xa ñang tuï hoäi, noùi vôùi caùc Ly-xa raèng: "Hoâm nay toâi coù gaëp vò ñeä töû thöù nhaát cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm, teân laø A-thaáp-ba-theä, cuøng nhau baøn luaän. Neáu ñuùng nhö lôøi oâng ta noùi, thì toâi seõ ñeán choã Sa-moân

Cuø-ñaøm cuøng baøn luaän, laøm cho xoay chuyeån tieán thoaùi ñeàu theo yù cuûa toâi. “Gioáng nhö ngöôøi caét coû, tay naém thaân chuùng ñöa leân ruõ boû ñi nhöõng loaïi taïp ueá; toâi cuõng nhö vaäy, toâi cuøng vôùi Sa-moân Cuø-ñaøm caät vaán baøn luaän, toâi seõ naém laáy choã coát yeáu, roài maëc yù xoay tôùi hay xoay lui, loaïi boû ñi caùi taø aáy. “Nhö ngöôøi naáu röôïu, caàm tuùi heøm röôïu eùp laáy nöôùc tinh thuaàn vaø boû ñi caën baõ heøm. Toâi cuõng nhö vaäy, ñi ñeán Sa-moân Cuø-ñaøm naïn vaán baøn luaän, toâi seõ naém laáy choã thuaàn chaân, roài maëc yù xoay tôùi hay xoay lui, loaïi boû ñi caùi taø aáy. “Nhö thôï deät chieáu, duøng chieáu ñöïng ñaày vaät nhô, neân tröôùc khi muoán ñem ra chôï baùn, phaûi taåy xoùa nhöõng veát nhô, loaïi boû ñi nhöõng muøi hoâi thoái. Toâi cuõng nhö vaäy, ñi ñeán Sa-moân Cuø-ñaøm naïn vaán baøn luaän, toâi seõ naém laáy choã cöông lónh, roài maëc yù xoay tôùi hay xoay lui, loaïi boû caùc thuyeát ueá taïp. “Nhö ngöôøi huaán luyeän voi cuûa nhaø vua, daét con voi say vaøo trong nöôùc saâu, röûa thaân theå noù, töù chi, tai, muõi; toaøn thaân theå cuûa noù ñeàu ñöôïc taém röûa, tröø boû caùc thöù buïi baån. Toâi cuõng nhö vaäy, ñi ñeán Sa-moân Cuø-ñaøm naïn vaán baøn luaän, toâi seõ naém laáy choã yeáu lónh, roài maëc yù xoay tôùi hay xoay lui, loaïi boû caùc thuyeát ueá taïp. Caùc Ly-xa, caùc ngöôøi cuõng neân cuøng toâi ñeán ñeå xem söï hôn thua.” Trong nhoùm Ly-xa coù ngöôøi noùi raèng:

“Ni-kieàn töû Taùt-giaù maø coù theå cuøng vôùi Sa-moân Cuø-ñaøm baøn luaän, thì ñieàu naøy khoâng theå xaûy ra.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Ni-kieàn töû Taùt-giaù, laø ngöôøi lôïi caên thoâng tueä coù khaû naêng luaän baøn vôùi Sa-moân Cuø-ñaøm.” Luùc naøy, coù naêm traêm Ly-xa cuøng Ni-kieàn töû Taùt-giaù ñi ñeán choã Ñöùc Phaät ñeå luaän baøn. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ngoài döôùi boùng caây ôû trong röøng Ñaïi laâm, an truù nôi Thieân truï8. Giôø naøy coù nhieàu Tyø-kheo ra khoûi phoøng vaø ñang ñi kinh haønh trong röøng, töø xa troâng thaáy Ni-kieàn töû Taùt-giaù ñang ñi ñeán. Ñeán choã caùc Tyø-kheo, Taùt-giaù hoûi caùc Tyø-kheo: “Sa-moân Cuø-ñaøm ñang ôû choã naøo?” Caùc Tyø-kheo ñaùp: “Ñang ngoài döôùi boùng caây trong Ñaïi laâm, nôi ôû cuûa chö Thieân.” Ni-kieàn töû Taùt-giaù lieàn ñeán choã Ñöùc Phaät, cung kính hoûi thaêm, roài ngoài sang moät beân. Caùc gia chuû Ly-xa cuõng ñeán choã Ñöùc Phaät, coù ngöôøi cung kính, coù ngöôøi ngöôøi chaép tay chaøo hoûi, roài ñöùng sang moät beân. Baây giôø, Ni-kieàn töû Taùt-giaù baïch Phaät: “Toâi nghe Cuø-ñaøm noùi phaùp nhö vaày vaø daïy caùc ñeä töû nhö vaày: ‘Ñoái vôùi saéc haõy quaùn laø khoâng coù ngaõ; vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc, haõy quaùn laø khoâng coù ngaõ. Ñoái vôùi naêm thoï aám naøy phaûi sieâng naêng phöông tieän quaùn saùt nhö laø beänh, nhö laø ung nhoït, nhö laø gai nhoïn, nhö laø gieát haïi, laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, chaúng phaûi ngaõ.’ Coù phaûi Cuø-ñaøm daïy nhö vaäy hay khoâng? Hay ñaây laø nhöõng lôøi tuyeân truyeàn vôùi muïc ñích laø ñeå huûy baùng Cuø-ñaøm chaêng? Thuyeát laø nhö thuyeát, hay khoâng nhö thuyeát? Thuyeát ñuùng nhö phaùp chaêng? Thuyeát theo thuaän thöù cuûa phaùp chaêng? Khoâng coù keû khaùc naøo ñeán naïn vaán doàn vaøo choã beá taéc chaêng?” Phaät noùi vôùi Ni-kieàn töû Taùt-giaù: “Nhö nhöõng gì oâng ñaõ nghe. Thuyeát laø nhö thuyeát, laø thuyeát ñuùng nhö phaùp, thuyeát theo thuaän thöù cuûa

phaùp, chöù chaúng phaûi laø huûy baùng vaø cuõng khoâng coù naïn vaán naøo khieán bò beá taéc. Vì sao? Ta ñaõ

8. Truù ö thieân truù Paøli: divaøvihaøraøra, an truù ban ngaøy töùc
nghæ tröa, nhöng baûn Haùn ñoïc laø Deva-vihaøra: truù xöù cuûa chö Thieân.

thaät söï vì caùc ñeä töû maø thuyeát phaùp nhö vaäy, Ta ñaõ thaät söï luoân luoân daïy doã caùc ñeä töû ñeå cho hoï tuøy thuaän theo phaùp giaùo, khieán hoï quaùn saéc laø khoâng ngaõ; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø khoâng ngaõ. Quaùn naêm thoï aám naøy nhö laø beänh, nhö ung nhoït, nhö gai nhoïn, nhö gieát haïi, laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, phi ngaõ.” Ni-kieàn töû Taùt-giaù baïch Phaät raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, baây giôø, toâi seõ ñöa ra moät thí duï.” Phaät baûo Ni-kieàn töû Taùt-giaù: “Neáu thaáy thích hôïp.” “Ví nhö taát caû nhöõng gì ñöôïc taïo taùc ôû theá gian ñeàu nöông treân ñaát; cuõng vaäy saéc laø con ngöôøi9, moïi vieäc thieän aùc ñeàu phaùt sanh töø ñoù10. Thoï, töôûng, haønh, thöùc laø con ngöôøi, moïi vieäc thieän aùc cuõng ñeàu phaùt sanh töø ñoù. “Theâm moät thí duï nöõa, nhö coõi ngöôøi, coõi thaàn11, coû thuoác, caây coái, ñeàu nöông vaøo ñaát maø ñöôïc sanh tröôûng; cuõng vaäy, saéc laø con ngöôøi. Thoï, töôûng, haønh, thöùc laø con ngöôøi.” Phaät noùi: “Naøy Hoûa chuûng cö só, oâng noùi saéc laø con ngöôøi12; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø con ngöôøi chaêng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, ñuùng nhö vaäy. Saéc laø con ngöôøi; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ngöôøi. ÔÛ ñaây taát caû moïi ngöôøi ñeàu noùi nhö vaäy.” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “Thoâi, haõy laäp luaän theo luaän thuyeát cuûa oâng ñi, vieäc gì phaûi ñem moïi ngöôøi ra.” Ni-kieàn töû Taùt-giaù baïch Phaät: “Saéc thaät söï laø con ngöôøi.” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só:

9. Saéc thò ngaõ nhaân . Paøli: ruøpattaøyaö purisapuggalo, con ngöôøi
caù bieät (naøy) laáy saéc laøm töï theå (töï ngaõ). 10. Paøli: ruøpe patiæææhaøya puóóaö vaø apuóóaö vaø pasavati, do an truù treân saéc maø phöôùc thieän hay phi phöôùc thieän sanh khôûi. 11. Nhaân giôùi thaàn giôùi . Paøli: bìjagaømabhuøtagaømaø, chuûng loaïi haït gioáng vaø chuûng loaïi thöïc vaät. 12. Paøli: ruøpaö me attaø, saéc laø töï ngaõ cuûa toâi.

“Baây giôø, Ta hoûi oâng, cöù theo yù oâng maø ñaùp. Nhö quoác vöông, maø trong nöôùc mình neáu coù ngöôøi phaïm toäi, hoaëc gieát, hoaëc troùi, hoaëc ñuoåi, hoaëc ñaùnh baèng roi, hoaëc chaët tay chaân. Hoaëc neáu coù ngöôøi coù coâng thì vua seõ ban thöôûng voi, ngöïa, xe coä, thaønh aáp, taøi saûn, baûo vaät cho. Taát caû vua ñeàu laøm ñöôïc, phaûi khoâng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, coù theå laøm ñöôïc nhö vaäy.” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “Phaøm laø ngöôøi chuû, aét phaûi ñöôïc töï taïi chaêng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, ñuùng nhö vaäy.” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “OÂng noùi saéc laø ngaõ; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, vaäy coù ñöôïc tuøy yù töï taïi khieán noù nhö vaäy hay khoâng nhö vaäy chaêng?” Luùc naøy, Ni-kieàn töû Taùt-giaù ngoài im. Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “Noùi ngay ñi! Noùi ngay ñi! Taïi sao im laëng?” Ba laàn hoûi nhö vaäy, Ni-kieàn töû vaãn coá im laëng. Ngay luùc ñoù thaàn löïc só Kim cöông13 ñang ôû giöõa hö khoâng, caàm chaøy kim cöông löûa boác maïnh höøng höïc, ñaët treân ñaàu Ni-kieàn töû Taùt-giaù, baûo raèng: “Ñöùc Theá

Toân ñaõ ba laàn hoûi, taïi sao oâng khoâng traû lôøi? Ta seõ duøng chieác chaøy kim cöông ñaäp vôõ ñaàu oâng ra laøm baûy maûnh.” Vaøo luùc aáy, nhôø vaøo thaàn löïc cuûa Phaät, neân chæ khieán cho moät mình Ni-kieàn töû Taùt-giaù thaáy thaàn Kim cöông maø thoâi, ngoaøi ra khoâng moät ai thaáy heát. Ni-kieàn töû Taùt-giaù thaáy vaäy sôï haõi quaù, baïch Phaät raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, khoâng phaûi nhö vaäy.” Phaät baûo Ni-kieàn töû Taùt-giaù: “Haõy chaäm raõi suy nghó, sau ñoù môùi noùi roõ. Tröôùc ñaây, ôû giöõa moïi ngöôøi, oâng baûo saéùc laø ngaõ; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laø ngaõ. Nhöng baây giôø laïi baûo laø khoâng phaûi. Tröôùc sau maâu thuaãn nhau. Tröôùc ñaây, oâng thöôøng baûo raèng saéc laø ngaõ; thoï, töôûng, haønh, thöùc

13. Kim cang löïc só quyû thaàn . Paøli: vajirapaøòi yakkho, quyû
Daï-xoa tay caàm chaøy kim cang.

cuõng laø ngaõ. Naøy Hoûa chuûng cö só, nay Ta hoûi oâng, saéc laø thöôøng hay voâ thöôøng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, laø voâ thöôøng.” Laïi hoûi: “Voâ thöôøng coù phaûi laø khoå khoâng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, laø khoå.” Laïi hoûi: “Voâ thöôøng, khoå laø phaùp bieán dòch, vaäy laø ña vaên Thaùnh ñeä töû ôû trong ñoù coù thaáy ngaõ, khaùc ngaõ, hay ôû trong nhau khoâng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, khoâng.” “Vaø ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö vaäy.” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “OÂng haõy suy nghó cho kyõ roài sau môùi noùi.” Laïi hoûi Hoûa chuûng cö só: “Neáu ñoái vôùi saéc maø chöa lìa tham, chöa lìa duïc, chöa lìa nieäm, chöa lìa aùi, chöa lìa khaùt, khi saéc naøy bieán ñoåi, hoaëc khaùc ñi thì noù seõ sanh ra öu, bi, khoå, naõo chaêng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, ñuùng vaäy.” “Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö vaäy.” Laïi hoûi Hoûa chuûng cö só: “Neáu ñoái vôùi saéc maø lìa tham, lìa duïc, lìa nieäm, lìa aùi, lìa khaùt, khi saéc naøy bieán ñoåi, hoaëc khaùc ñi, thì kia seõ khoâng sanh ra öu, bi, khoå, naõo chaêng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, ñuùng vaäy, nhö thaät khoâng khaùc.” “Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö vaäy.” “Naøy Hoûa chuûng cö só, nhö thaân maéc caùc beänh khoå, thöôøng bò khoå caâu thuùc, caùi khoå naøy khoâng döùt, khoâng vöùt ñi ñöôïc, thì ngöôøi kia ñöôïc an vui chaêng?” Ñaùp: “Thöa Cuø-ñaøm, khoâng.”

Nhö vaäy, naøy Hoûa chuûng cö só, khi thaân maéc caùc beänh khoå, thöôøng bò khoå caâu thuùc, caùi khoå naøy khoâng döùt, khoâng vöùt ñi ñöôïc, thì khoâng ñöôïc an vui. “Naøy Hoûa chuûng cö só, nhö ngöôøi mang buùa vaøo nuùi, tìm nhöõng caây goã thaät chaéc, thaáy caây chuoái to lôùn, ngay thaúng, lieàn chaët reã laù vaø loät beï cuûa noù cho ñeán taän cuøng, maø vaãn khoâng thaáy caùi loõi chaéc thaät. Naøy Hoûa chuûng cö só, oâng cuõng nhö vaäy, ñaõ töï laäp ra luaän thuyeát, nhöng nay Ta ñaõ kheùo leùo tìm ra caùi nghóa chaân thaät cuûa noù, maø vaãn khoâng thaáy ñöôïc caùi coát loõi chaân thaät, noù gioáng nhö caây chuoái vaäy. Theá maø ôû giöõa moïi ngöôøi, oâng daùm ñöùng ra tuyeân boá laø: ‘Trong ñaùm Sa-moân, Baø-la-moân, ta khoâng thaáy moät ai coù tri kieán coù theå cuøng ñem baøn luaän vôùi tri kieán cuûa Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, maø khoâng bò Ta chieát phuïc.’ Vaø laïi töï noùi: ‘Ta luaän nghóa nhö gioù coù theå ñeø beïp coû, beû gaõy caây, phaù vôõ

vaøng ñaù vaø haøng phuïc caùc loaøi roàng voi, ñeán noãi coù theå khieán cho hoï toaùt moà hoâi traùn, toaùt moà hoâi naùch vaø caùc loã chaân loâng ñeàu ñaãm nöôùc.’ Nay oâng ñaõ töï luaän nghóa cho chính mình, nhöng khoâng töï laäp laïi nhöõng lôøi leõ khoaùc laùc tröôùc ñaây, laø coù theå chieát phuïc moïi hieän töôïng naøy. Hieän taïi oâng ñaõ ñem heát khaû naêng lyù söï thuû ñaéc cuûa mình, maø khoâng theå laøm lay ñoäng ñöôïc moät sôïi loâng cuûa Nhö Lai.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ôû giöõa moïi ngöôøi, veùn Uaát-ña-la-taêng baøy ngöïc vaø chæ: “Moïi ngöôøi haõy nhìn xem, coù theå naøo laøm lay ñoäng ñöôïc moät sôïi loâng cuûa Nhö Lai khoâng?” Luùc naøy, Ni-kieàn töû Taùt-giaù im laëng, cuùi ñaàu, hoå theïn, thaát saéc. Khi aáy ôû trong chuùng coù moät Ly-xa teân laø Ñoät-muïc-khö14, töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, cho pheùp con noùi thí duï.” Phaät baûo Ñoät-muïc-khö: “Neáu thaáy hôïp thôøi.” Ñoät-muïc-khö baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, thí nhö coù ngöôøi mang caùi ñaáu, caùi hoäc vaøo trong moät ñoáng thoùc lôùn xuùc ra hai, ba hoäc; thì hieän taïi Ni-kieàn töû

14. Ñoät-muïc-khö . Paøli: Dummukha.

Taùt-giaù cuõng gioáng nhö vaäy. Baïch Theá Toân, gioáng nhö moät gia chuû giaøu coù, nhieàu cuûa caûi, boãng nhieân phaïm vaøo toäi loãi, neân taát caû nhöõng taøi vaät ñoù ñeàu bò sung vaøo nhaø vua, thì Ni-kieàn töû Taùt-giaù cuõng gioáng nhö vaäy, taát caû moïi söï bieän taøi coù ñöôïc cuûa oâng, ñeàu bò Nhö Lai toùm thaâu heát. Gioáng nhö caïnh laøng xoùm, thaønh aáp coù con soâng lôùn, moïi nam nöõ lôùn nhoû ñeàu vaøo trong doøng nöôùc noâ ñuøa. Hoï baét laáy con cua ôû trong nöôùc beû gaõy chaân roài ñem ñaët treân maët ñaát; vì khoâng coù chaân neân khoâng theå trôû laïi doøng soâng ñöôïc. Ni-kieàn töû Taùt-giaù cuõng gioáng nhö vaäy, caùc bieän taøi cuûa oâng ñeàu bò Nhö Lai beû gaõy, ñeå roài khoâng bao giôø daùm trôû laïi cuøng Nhö Lai baøn luaän ñoái ñòch nöõa.” Luùc naøy, Ni-kieàn töû Taùt-giaù voâ cuøng töùc giaän, thoùa maï Ly-xa Ñoät-muïc-khö: “Nhaø ngöôi laø thöù thoâ loã; khoâng bieát gì heát sao laïi roáng leân? Töï ta cuøng Sa-moân Cuø-ñaøm baøn luaän, chöù coù can heä gì ñeán vieäc cuûa ngöôi ñaâu?” Ni-kieàn töû thoùa maï Ñoät-muïc-khö roài, laïi baïch Phaät: “Haõy gaùc qua nhöõng lôøi noùi cuûa teân haï tieän kia ñi. Baây giôø rieâng toâi coù ñieàu muoán hoûi.” Phaät baûo Ni-kieàn töû Taùt-giaù: “Tuøy yù oâng cöù hoûi, Ta seõ theo caâu hoûi maø traû lôøi.” “Vì ñeä töû, Cuø-ñaøm noùi phaùp nhö theá naøo ñeå cho hoï xa lìa nghi hoaëc?” Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: “Ta noùi cho caùc ñeä töû raèng: ‘Nhöõng gì thuoäc veà saéc, hoaëc laø quaù khöù, hoaëc laø hieän taïi, hoaëc laø vò lai; hoaëc trong, hoaëc ngoaøi; hoaëc thoâ, hoaëc teá; hoaëc toát, hoaëc xaáu; hoaëc xa, hoaëc gaàn; taát caû chuùng ñeàu quaùn saùt nhö thaät, chaúng phaûi ngaõ, chaúng phaûi khaùc ngaõ, chaúng phaûi ôû trong nhau. Vaø ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laïi nhö vaäy.’ Kia hoïc taäp nhö vaäy chaéc chaén seõ thaáy ñöôïc daáu veát con ñöôøng15, khoâng bò ñöùt maát, coù theå thaønh töïu tri kieán nhaøm chaùn, canh giöõ cöûa cam loä. Tuy chaúng phaûi taát caû ñeàu ñaït ñöôïc cöùu caùnh, nhöng

15. Haùn: kieán tích hay noùi laø kieán ñaïo tích, chæ vò ñang thöïc haønh höôùng ñeán choã thaáy Thaùnh ñeá.

taát caû ñeàu höôùng ñeán Nieát-baøn. Ñeä töû theo phaùp daïy cuûa Ta nhö vaäy, thì seõ ñöôïc xa lìa nghi hoaëc." Laïi hoûi: "Thöa Cuø-ñaøm, Ngaøi daïy theá naøo ñeå cho caùc ñeä töû, ôû trong Phaät phaùp chöùng ñaéc laäu taän, taâm voâ laäu giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, ngay trong ñôøi hieän taïi maø töï tri, töï taùc chöùng, bieát raèng: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.'?" Phaät baûo Hoûa chuûng cö só: "Chính baèng phaùp naøy: 'Nhöõng gì thuoäc veà saéc, hoaëc quaù khöù, hoaëc hieän taïi, hoaëc vò lai; hoaëc trong, hoaëc ngoaøi; hoaëc thoâ, hoaëc teá; hoaëc toát, hoaëc xaáu; hoaëc xa, hoaëc gaàn; taát caû chuùng ñeàu ñöôïc bieát nhö thaät, laø chaúng phaûi ngaõ, chaúng phaûi khaùc ngaõ, chaúng phaûi ôû trong nhau; vaø thoï, töôûng, haønh, thöùc chuùng cuõng laïi nhö vaäy.' Ñeä töû kia luùc baáy giôø thaønh töïu ñöôïc ba thöù voâ thöôïng: Trí voâ thöôïng, Ñaïo voâ thöôïng, Giaûi thoaùt voâ thöôïng16. Khi ñaõ thaønh töïu ñöôïc ba voâ thöôïng naøy roài, vò aáy ñoái vôùi Ñaïi sö maø cung kính, toân troïng, cuùng döôøng nhö laø Phaät, raèng: 'Theá Toân ñaõ giaùc ngoä taát caû caùc phaùp, roài baèng phaùp naøy, Ngaøi ñieàu phuïc ñeä töû khieán cho hoï ñöôïc an laïc, khieán cho hoï ñöôïc voâ uùy, ñieàu phuïc tòch tónh, cöùu caùnh Nieát-baøn. Ñöùc Theá Toân vì muïc ñích Nieát-baøn neân noùi phaùp cho caùc ñeä töû.' "Naøy cö só Hoûa chuûng, caùc ñeä töû cuûa Ta ôû trong phaùp naøy maø chöùng ñaéc laäu taän, ñöôïc taâm giaûi thoaùt, ñöôïc tueä giaûi thoaùt, ôû ngay trong ñôøi naøy maø töï tri, töï taùc chöùng, bieát raèng: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.'" Ni-kieàn töû Taùt-giaù baïch Phaät: "Thöa Cuø-ñaøm, gioáng nhö moät ngöôøi khoûe maïnh bò nhöõng muõi ñao nhoïn rôi loaïn xaï vaøo ngöôøi, coøn coù theå thoaùt ra ñöôïc. Nhöng ñoái vôùi thuû thuaät luaän baøn cuûa Cuø-ñaøm, thì thaät khoù coù theå thoaùt ñöôïc. Nhö raén nhieàu noïc ñoäc coøn coù theå traùnh ñöôïc; nhö löûa maïnh ôû giöõa

16. Thaønh töïu ba voâ thöôïng: trí voâ thöôïng, ñaïo voâ thöôïng, giaûi thoaùt voâ thöôïng. Paøli: dassanaønuttariyena, paæipadaønuttariyena, vimuttaønuttariyena, kieán voâ thöôïng, ñaïo tích (thöïc haønh) voâ thöôïng, giaûi thoaùt voâ thöôïng.

ñaàm hoang coøn coù theå traùnh ñöôïc; voi say hung döõ cuõng coù theå thoaùt ñöôïc; nhö sö töû ñoùi cuoàng ñieân, taát caû ñeàu coù theå thoaùt ñöôïc heát, nhöng ñoái vôùi trong thuû thuaät luaän baøn cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm thì thaät laø khoù coù theå thoaùt ñöôïc. Khoâng phaûi nhö boïn taàm thöôøng chuùng toâi, khinh suaát, loã maõng, luaän thuyeát nöûa vôøi, maø coù theå ñeán choã Cuø-ñaøm ñeå luaän nghò ñöôïc. "Thöa Sa-moân Cuø-ñaøm, Tyø-xaù-ly naøy laø nöôùc an laïc, thònh vöôïng, laïi coù caùc thaùp mieáu Giaù-ba-leâ, Taát-yeâm-la-thoï, Ña-töû vaø Cuø-ñaøm coù theå ôû taïi thaùp mieáu Caâu-laâu-ñaø, hay Ba-la-thoï-trì, hay Xaû-troïng-ñaûm, hay Löïc só Baûo-quan17. Theá Toân seõ an laïc ôû nöôùc Tyø-xaù- ly naøy, vì ôû choã Theá Toân thöôøng ñöôïc cung kính, phuïng söï, cuùng döôøng bôûi

chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân cuøng nhöõng ngöôøi trong theá gian; vaø nhôø nhöõng vieäc laøm naøy, seõ khieán cho chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân luoân luoân ñöôïc an laïc. Xin Ngaøi haõy döøng laïi nôi naøy vaø saùng mai xin Ngaøi cuøng ñaïi chuùng nhaän böõa aên ñaïm baïc cuûa con." Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân im laëng nhaän lôøi môøi. Ni-kieàn töû Taùt-giaù bieát Ñöùc Theá Toân ñaõ nhaän lôøi môøi roài, tuøy hyû vui möøng, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. Treân ñöôøng veà, Ni-kieàn töû Taùt-giaù baûo caùc Ly-xa: "Ta ñaõ thænh ñöôïc Sa-moân Cuø-ñaøm vaø ñaïi chuùng ñeå cuùng döôøng trai phaïn, caùc oâng, moãi ngöôøi haõy söûa soaïn moät moùn aên ñem ñeán choã ta." Caùc Ly-xa moãi ngöôøi trôû veà nhaø, ngay ñeâm hoâm ñoù söûa soaïn ñoà cuùng döôøng vaø saùng sôùm ñem ñeán choã Ni-kieàn töû Taùt-giaù. Saùng hoâm aáy, Ni-kieàn töû Taùt-giaù lo röôùi nöôùc, queùt doïn nhaø cöûa, traûi choã ngoài, chuaån bò nöôùc saïch, roài sai ngöôøi ñeán Phaät thöa laø ñaõ ñeán giôø. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân cuøng ñaïi chuùng ñaép y mang baùt ñeán nhaø Ni-kieàn töû Taùt-giaù, Ngaøi ngoài tröôùc ñaïi chuùng. Ni-kieàn töû Taùt- giaù töï tay daâng ñaày ñuû ñoà aên thöùc uoáng thanh tònh cho ñaïi chuùng. Sau khi thoï thöïc vaø röûa baùt xong, Ni-kieàn töû Taùt-giaù bieát Phaät vaø

17. Giaù-ba-leâ, Taát-yeâm-la-thoï, Ña-töû, Caâu-laâu-ñaø, Ba-la-thoï-trì, Xaû-troïng-ñaûm, Löïc só Baûo-quan. Teân caùc chi-ñeà, töùc caùc linh mieáu (Paøli: cetiya) noåi tieáng ôû Vesali. Baûn Paøli khoâng neâu danh saùch naøy.

ñaïi chuùng ñaõ hoaøn taát xong moïi vieäc, oâng laáy moät caùi gheá thaáp ñaët ngoài tröôùc Phaät. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân vì Ni-kieàn töû Taùt-giaù maø tuøy hyû noùi keä: ÔÛ trong caùc leã hoäi, Thôø löûa laø hôn heát. Trong kinh ñieån Vi-ñaø, Baø-tyø-ñeá treân heát. Con ngöôøi, vua laø nhaát. Caùc soâng, bieån laø hôn. Caùc sao, traêng laø nhaát. AÙnh saùng, maët trôøi nhaát. Trong möôøi phöông trôøi ngöôøi, Ñaúng Chaùnh Giaùc laø nhaát. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân vì Ni-kieàn töû Taùt-giaù noùi ñuû caùc thöù phaùp, soi saùng, chæ daïy, laøm cho an vui roài, trôû veà choã cuõ. Treân ñöôøng trôû veà caùc Tyø-kheo cuøng nhau baøn luaän veà vieäc naêm traêm Ly-xa ñaõ vì Ni- kieàn töû Taùt-giaù maø ñaõ söûa soaïn ñoà aên thöùc uoáng cuùng döôøng. Caùc Ly- xa naøy seõ ñöôïc phöôùc gì? Coøn Ni-kieàn töû Taùt-giaù seõ ñöôïc phöôùc gì? Khi caùc Tyø-kheo ñaõ trôû veà truù xöù, ñem caát y baùt vaø röûa chaân xong ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: "Treân ñöôøng veà chuùng con cuøng nhau baøn taùn veà vieäc naêm traêm Ly-xa ñaõ vì Ni-kieàn töû Taùt-giaù söûa soaïn ñoà aên thöùc uoáng, cuùng döôøng Theá Toân vaø ñaïi chuùng. Vaäy naêm traêm Ly-xa naøy seõ ñöôïc phöôùc gì? Vaø Ni-kieàn töû Taùt-giaù seõ ñöôïc phöôùc gì?" Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Naêm traêm Ly-xa naøy ñaõ vì Ni-kieàn töû, söûa soaïn ñoà aên thöùc uoáng cuùng döôøng, thì seõ taïo nhaân duyeân ñöôïc phöôùc ñoái vôùi choã Ni- kieàn töû Taùt-giaù. Coøn Ni-kieàn töû Taùt-giaù thì seõ ñöôïc phöôùc coâng ñöùc Phaät. Caùc Ly-xa naøy ñöôïc nhaân duyeân quaû baùo cuûa boá thí nhöng coù tham, saân, si; coøn Ni-kieàn töû Taùt-giaù thì seõ ñöôïc nhaân duyeân quaû baùo boá thí nhöng khoâng coù tham, saân, si."

Baøi keä toùm löôïc noäi dung nhöõng kinh treân:

Möôøi caâu hoûi Ña-la18,
Sai-ma, Dieäm, Tieân-ni,
A-naäu-la, Gia chuû,
Taây, Mao ñoan, Taùt-giaù.

18. Bæ Ña-la thaäp vaán coù leõ chæ kinh töông ñöông Paøli S. 42.
13. Paøtali, nhöng baûn Haùn dòch naøy thieáu. Tham chieáu Ñaïi N026 (20).

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.